

DANA DOBRIN-FATOL

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRINȚILOR ÎN CAZUL SEPARĂRII

☐ părinți necăsătoriți ☐ nu locuiesc împreună ☐ părinți divorțați

Cuprins

Capitolul I. Familia	1
1. Cum definește legislația românească noțiunea de „familie”? _____	1
1.1. Cum au evoluat în timp normele legislative privind familia _____	3
1.2. Definirea noțiunilor din materia familiei folosite de legislația română _____	8
1.3. Principiile care reglementează raporturile de familie _____	15
2. „Familia” în reglementări internaționale _____	16
2.1. Jurisprudență europeană _____	18
3. Noțiunea de „familie” în sens larg _____	21
3.1. Conviețuirea familială _____	22
3.1.1. Uniunea liberă _____	24
3.1.2. Relațiile înregistrate _____	25
Capitolul al II-lea. Rudenia	27
1. Ce este rudenia? _____	27
1.1. Istoric al reglementării _____	27
2. Tipurile de rudenie _____	29
3. Gradul de rudenie _____	30
4. Rudenia în cazul adopției _____	32
5. Afinitatea _____	33
6. Rudenia – impediment la căsătorie _____	34
7. Dovada rudeniei _____	36
Capitolul al III-lea. Filiația	39
1. Ce este filiația? _____	39
2. Felurile filiației _____	39
2.1. Filiația firească, civilă și artificială _____	40
2.2. Filiația față de mamă și filiația față de tată _____	40
2.2.1. Filiația față de mamă _____	40
2.2.2. Filiația față de tată _____	41
2.3. Filiația din căsătorie și în afara căsătoriei _____	42
3. Moduri de stabilire a filiației _____	43
3.1. Stabilirea filiației față de mamă prin înregistrarea nașterii _____	43
3.1.1. Posesia de stat _____	47
3.2. Stabilirea paternității prin prezumția de paternitate _____	52
3.2.1. Presumția de paternitate _____	52

3.3. Recunoașterea copilului	55
3.3.1. Ce este recunoașterea?	56
3.3.2. Cine poate face recunoașterea?	58
3.3.3. Procedura întocmire ori modificare a actelor în caz de recunoaștere	58
3.3.4. Când poate fi recunoscut copilul?	62
3.3.5. Care sunt formele recunoașterii?	63
3.3.6. Efectele recunoașterii	65
3.3.7. Poate fi făcută recunoașterea de către părintele minor?	67
3.3.8. Ce determină nulitatea recunoașterii copilului?	68
3.3.9. Poate fi contestată recunoașterea filiației?	73
3.4. Hotărârile judecătorești privind filiația	76
3.4.1. Părțile în acțiunile privind filiația	76
3.4.2. Termenul în care pot fi introduse cererile	77
3.4.3. Unde se introduc cererile – instanța competentă	79
3.4.4. Probele în acțiunile privind filiația	81
3.4.5. Renunțarea la drept și renunțarea la judecată	83
3.4.6. Timbrajul cererilor privind filiația	84
3.4.7. Prevederi obligatorii în acțiunile privind filiația	84
3.4.8. Procedura de judecată. Dispozițiile privind prima zi de judecată/înfățișare	85
3.4.9. Hotărârile judecătorești privind filiația	86
4. Dovada filiației	87

Capitolul al IV-lea. Tipuri de acțiuni privind filiația 93

1. Contestarea filiației	93
1.1. Cadrul legal	93
1.2. Părțile în acțiune	94
1.3. Termenul de introducere a acțiunii	95
1.4. Probele în acțiunea în contestarea filiației	95
1.5. Contestarea filiației față de mamă	96
1.6. Contestarea filiației față de tată	97
2. Stabilirea maternității	99
2.1. Cadrul legal	99
2.2. În ce condiții se poate introduce acțiune în stabilirea maternității	99
2.3. Părțile în acțiune	100
2.4. Termenul de introducere a acțiunii	100
3. Stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei	102
3.1. Cadrul legal	102

3.2. Părțile în acțiune	103
3.3. Termenul în care poate fi introdusă acțiunea	103
3.4. Probele în acțiunea de stabilire a paternității	104
3.5. Dreptul la despăgubiri al mamei față de tată	105
4. Acțiunile în tăgăduirea paternității față de tată din căsătorie	107
4.1. Acțiunea în tăgada paternității	107
4.1.1. Cadrul legal	107
4.1.2. Părțile acțiunii în tăgada paternității	108
4.1.3. Termenul de introducere a acțiunii în tăgada paternității	109
4.1.4. Prescripția acțiunii în tăgada paternității	111
4.1.5. Unde se introduce acțiunea în tăgada paternității?	120
4.1.6. Obligația de întreținere a minorilor pe durata judecării acțiunii în tăgada paternității	124
4.2. Contestarea filiației față de tată	127
Capitolul al V-lea. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator	129
1. Noțiune	129
2. Cadrul legal	130
3. Condiții pentru a apela la această procedură	130
4. Filiația în situația reproducerii umane asistate medical	131
5. Contestarea filiației	131
6. Răspunderea tatălui în cazul neregistrării copilului	132
7. Relațiile dintre copil și tată	132
8. Confidențialitatea informațiilor	133
9. Documentele prin care se dovedește filiația	141
Capitolul al VI-lea. Autoritatea părintească	142
1. Generalități privind conținutul autorității părintești	142
2. Drepturile copilului	147
2.1. Principiile care asigură respectarea și garantarea drepturilor copilului	148
2.1.1. Principiul interesului superior al copilului	149
2.1.2. Egalitatea în drepturi a copiilor	154
3. Durata autorității părintești	155
4. Exercițarea autorității părintești	156
4.1. Calea amiabilă privind exercitarea autorității părintești	160
5. Acțiunile privind autoritatea părintească – generalități	163
5.1. Tipuri de acțiuni privind autoritatea părintească	163

5.2. Părțile în acțiunile privind autoritatea părintească	164
5.3. Termenul de introducere a cererilor	164
5.4. Unde se introduc cererile – instanța competentă	166
5.5. Probele administrate în acțiunile privind autoritatea părintească	169
5.6. Timbrajul cererilor privind exercitarea autorității părintești	170
5.7. Cererea pentru emiterea unei ordonanțe președințiale	171
5.8. Situațiile în care este obligatorie o hotărâre judecătorească pentru a se stabili modalitatea de exercitare a autorității părintești	174
6. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte	176
6.1. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte în cazul divorțului, desființării căsătoriei și a separării părinților	178
6.2. Exercițarea autorității părintești în cazul decesului unuia dintre părinți	188
6.3. Exercițarea autorității părintești în cazul decăderii din drepturi a unuia dintre părinți	189
6.4. Exercițarea autorității părintești în cazul instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale	189
6.5. Exercițarea autorității părintești în cazul în care unul dintre părinți este în imposibilitate de a își exprima voința	193

Capitolul al VII-lea. Drepturile și îndatoririle specifice

autorității părintești	196
1. Stabilirea și schimbarea numelui copilului	196
1.1. Cadrul legal	196
1.2. Numele copilului din căsătorie	197
1.3. Numele copilului din afara căsătoriei	198
1.4. Schimbarea numelui copilului	198
1.5. Schimbarea numelui în cazul stabilirii filiației față de celălalt părinte	199
1.6. Schimbarea numelui în cazul admiterii unei cereri de contestare a filiației ori de tăgadă a paternității	200
1.7. Schimbarea numelui în cazul căsătoriei copilului minor	204
1.8. Schimbarea numelui pe cale administrativă	204
2. Stabilirea și schimbarea locuinței copilului	207
2.1. Stabilirea locuinței copilului	207
2.2. Schimbarea locuinței copilului	208

2.3. Schimbarea locuinței fără acordul celuilalt părinte ori al instanței _____	210
2.4. Cererea de schimbare a locuinței copilului _____	210
3. Contribuția la creșterea și educarea copilului _____	215
3.1. Cadrul legal _____	215
3.2. Persoanele care datorează întreținere _____	215
3.3. Cui se datorează întreținerea _____	220
3.4. Când se datorează întreținere _____	220
3.5. Scutirea părintelui de la plata întreținerii _____	222
4. Pensia de întreținere _____	223
4.1. Perioada pentru care se datorează întreținere unui copil _____	223
4.2. Stabilirea pensiei de întreținere pe cale amiabilă _____	223
4.3. Stabilirea pensiei de întreținere pe cale judiciară _____	224
4.4. Modificarea pensiei de întreținere _____	224
4.5. Renunțarea benevolă la pensia de întreținere _____	225
4.6. Quantumul pensiei de întreținere _____	225
4.7. Executarea obligației de întreținere _____	226
4.8. Părintele care datorează pensie de întreținere mai multor copii _____	226
4.9. Neplata pensiei de întreținere _____	227
5. Dreptul de a avea legături personale cu copilul _____	227
6. Bunurile copilului. Administrarea bunurilor copilului _____	238
7. Deplasarea copilului în străinătate _____	239
7.1. Situațiile în care un minor poate părăsi țara _____	243
7.2. Documentele de călătorie _____	243
7.2.1. Eliberarea actului de identitate _____	244
7.2.2. Eliberarea pașaportului minorului _____	245
7.2.3. Soluționarea situației în care celălalt părinte refuză să își dea acordul pentru deplasare _____	246
7.2.4. În ce condiții se poate obține o hotărâre de suplinire a consimțământului celuilalt părinte? _____	246
7.3. Părăsirea țării de către minorul însoțit de ambii părinți _____	253
7.4. Părăsirea țării de către minorul însoțit doar de către unul dintre părinți _____	253
7.4.1. Declarația privind deplasarea minorului _____	255
7.4.2. Când nu este necesară declarația celuilalt părinte _____	256
7.4.3. Situații excepționale în care se permite ieșirea din România _____	256

7.5. Părăsirea țării de către minorul însoțit de o altă persoană	256
7.6. Refuzul părintelui de a își da acordul pentru părăsirea țării de către copilul său minor în contextul pandemiei Covid-19	257
8. Alte drepturi și îndatoriri ale părinților	261
8.1. Stabilirea și păstrarea identității copilului	261
8.2. Religia copilului	267
8.3. Supravegherea copilului	271
8.4. Relațiile sociale ale copilului	273
8.5. Educația copilului	277
8.6. Dreptul de a cere înapoierea copilului de la alte persoane	281
8.7. Dreptul de a consimți la adopția copilului	282
8.8. Dreptul de a consimți la căsătoria copilului	283
8.9. Dreptul de a lua măsuri disciplinare	287
9. Drepturile părintelui minor	289
10. Legea aplicabilă autorității părintești și protecției copilului în situațiile cu elemente de extraneitate	292

Capitolul al VIII-lea. Sancțiuni aplicate părinților pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor părintești

1. Exercițarea autorității părintești de către alte persoane	296
1.1. Plasamentul	297
1.2. Plasamentul în regim de urgență	298
1.3. Măsura de supraveghere specializată	300
2. Decăderea din drepturile părintești	300
2.1. Ce este decăderea din drepturile părintești?	300
2.2. Motive care justifică decăderea din drepturile părintești	301
2.2.1. Relele tratamente aplicate minorului	301
2.2.2. Consumul de alcool sau stupefiante	304
2.2.3. Purtarea abuzivă și neglijența	306
2.2.4. Atingerea gravă a intereselor copilului	318
2.3. Cine poate cere decăderea din drepturile părintești	318
2.4. Cât durează măsura decăderii din drepturile părintești?	321
2.5. Procedura de dispunere a decăderii din drepturile părintești	321
2.6. Întinderea decăderii din drepturile părintești	325

2.7. Obligația de plată a pensiei de întreținere	327
2.8. Situația copilului cu ambii părinți decăzuți din drepturile părintești	327
2.9. Redarea exercițiului drepturilor părintești	333
3. Răspunderea civilă a părinților pentru faptele copiilor lor	335
4. Interzicerea drepturilor părintești	336
5. Faptele penale specifice materiei exercitării autorității părintești	338
5.1. Abandonul de familie	338
5.2. Relele tratamente aplicate minorului	345
5.3. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului	348
6. Situația copilului cu părinți plecați în străinătate	360
Capitolul al IX-lea. Executarea hotărârilor judecătorești și a convențiilor privind copiii	366
1. Dispoziții generale	366
2. Hotărârile privind filiația	368
3. Hotărârile privind autoritatea părintească	370
3.1. Generalități	370
3.2. Executarea hotărârilor privind numele	371
3.3. Executarea hotărârilor privind stabilirea locuinței minorului, darea în plasament, înapoierea minorului de către persoana care îl ține fără drept, exercitarea dreptului de a avea legături personale cu minorul	371
4. Etape ale executării silite	372
5. Refuzul minorului	374
6. Refuzul debitorului de a executa obligațiile	375
7. Executarea hotărârilor privind pensia de întreținere	376
Bibliografie	379

Capitolul al IV-lea. Tipuri de acțiuni privind filiația

Stabilirea unei filiații corecte face parte din dreptul copilului la stabilirea și păstrarea identității sale, unul dintre drepturile fundamentale, instituite de Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Conform art. 9 al acestei legi, copilul are dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat de aceștia. Acest drept poate fi apărat prin acțiuni în instanță specifice, mai exact prin acțiuni privind filiația.

Acțiunile privind filiația au ca scop înlăturarea unei filiații stabilite eronat fie prin efectul legii (spre exemplu, situația în care paternitatea a fost stabilită prin efectul unei prezumții de paternitate ce nu corespunde adevărului biologic), fie din alte motive (spre exemplu, o eroare a persoanei care a întocmit actul de naștere ori certificatul de naștere). Aceste acțiuni sunt completate în majoritatea cazurilor de acțiuni în stabilirea unei filiații corecte.

Codul civil reglementează un număr de cinci acțiuni privind filiația. Acestea au unele elemente comune, dar și particularități pe care le vom trata în secțiunea aferentă fiecărei acțiuni în parte.

Regula este aceea că *atât timp cât o legătură de filiație legal stabilită n-a fost contestată în justiție, nu se poate stabili, pe nicio cale, o altă filiație.*

Acțiunile privind filiația sunt:

1. contestarea filiației;
2. stabilirea maternității;
3. stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei;
4. tăgada paternității;
5. contestarea filiației față de tată.

1. Contestarea filiației

1.1. Cadrul legal

Codul civil – Art. 421. *Acțiunea în contestația filiației*

(1) Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesia de stat.

(2) În acest caz, filiația se dovedește prin certificatul medical constatator al nașterii, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiației sau, în lipsa

certificatului ori în cazul imposibilității efectuării expertizei, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesia de stat.

(3) Cu toate acestea, dovada filiației nu se face prin martori decât în cazul prevăzut la art. 411 alin. (3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acțiunea formulată.

Art. 421 reglementează situația în care un copil are un act de naștere ce menționează ca părinte o anumită persoană, însă este crescut de o altă persoană, ce se comportă față de acesta ca și cum ar fi copilul său, precum și modalitatea de contestare a filiației acestui copil. Utilitatea practică a acestei acțiuni este dată de multiplele consecințe ale filiației, multiplele drepturi și obligații ale părinților față de copii și ale copiilor față de părinți, drepturi și obligații ce trebuie exercitate între rudele firești ori adoptive.

Această acțiune poate privi atât filiația față de mamă, cât și față de tată și poate fi pornită de orice persoană interesată, oricând, fiind una dintre cele mai generale acțiuni privind filiația.

1.2. Părțile în acțiune

Acțiunea în contestarea filiației poate fi pornită de orice persoană interesată.

Codul de procedură civilă – Art. 33. *Interesul de a acționa*

Interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual. Cu toate acestea, chiar dacă interesul nu este născut și actual, se poate formula o cerere cu scopul de a preveni încălcarea unui drept subiectiv amenințat sau pentru a preîntâmpina producerea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara.

Interesul celui ce pornește acțiunea trebuie să fie^[1]:

- determinat – presupune că apelarea la un mijloc procesual ce intră în conținutul acțiunii civile poate fi justificată de un avantaj, de un folos practic concret;
- legitim – nu contravine legii sau regulilor de conviețuire socială (bunelor moravuri);
- personal – folosul practic trebuie să îl vizeze pe cel care recurge la forma procedurală, iar nu pe altcineva;

^[1] G. BOROI, M. STANCU, *op. cit.*, 2020, pp. 43-44.

– născut și actual, iar nu eventual – să existe în momentul în care se exercită acțiunea civilă (forma procedurală concretă), în sensul că partea s-ar expune la un prejudiciu numai dacă nu ar recurge în acel moment la acțiune (la forma concretă de manifestare a acțiunii).

Ar putea fi **titular** al cererii:

- copilul a cărui filiație este contestată;
- oricare dintre părinții aparenți ori firești/reali;
- alte persoane care ar putea avea un interes, precum moștenitorii părinților aparenți.

Consider că justificarea interesului copilului ori a părinților firești/pre-supuși ai acestuia nu trebuie să fie neapărat analizată în cazul promovării unei acțiuni, fiind întotdeauna în interesul acestor persoane contestarea unei filiații care nu corespunde adevărului. Însă, în cazul altor persoane interesul trebuie dovedit. Spre exemplu, se poate considera că interesul există în cazul moștenitorilor părinților firești, moștenitori care ar putea fi excluși de la moștenire ori ar putea primi o moștenire în cote incorecte dacă aparentul copil moștenește ca descendent al celor moșteniți. Un interes ar putea avea, spre exemplu, și soțul/soția respectivilor moștenitori ori copiii acestora.

1.3. Termenul de introducere a acțiunii

Acțiunea în contestarea filiației poate fi introdusă oricând, chiar și după moartea celui a cărui filiație se contestă, însă numai dacă acesta a lăsat moștenitori firești.

Această acțiune este, deci, **imprescriptibilă**, dar supusă unor condiții.

1.4. Probele în acțiunea în contestarea filiației

În cazul acestei acțiuni, art. 421 alin. (2) menționează în mod expres probele, prioritizându-le după valoarea probatorie.

Probele ce pot fi utilizate în cadrul acestei acțiuni sunt:

1. certificatul medical constatator al nașterii;
2. expertiza medico-legală de stabilire a filiației; sau
3. orice mijloc de probă, inclusiv:
 - a. prin posesia de stat;
 - b. prin martori, doar dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituie de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut.

1.5. Contestarea filiației față de mamă

În ceea ce privește filiația față de mamă, dreptul românesc consacră principiul filiației care rezultă din **faptul nașterii**, dictonul *mater semper certa est* [(identitatea) mamei e întotdeauna sigură] fiind baza filiației față de mamă atât în dreptul românesc actual, cât și în celelalte sisteme de drept din Europa și nu numai.

Principiul filiației rezultând din faptul nașterii era cândva o realitate clar stabilită și de necontestat, astăzi însă faptul nașterii nu mai este singurul care poate crea legături de filiație, având în vedere posibilitatea inseminării artificiale a mamei purtătoare, posibilitatea donării de ovule și a altor astfel de tehnici medicale prin care o femeie poate da naștere unui copil care nu este biologic al său. Totuși, legislația românească păstrează principiul conform căruia mama este femeia care a născut copilul, deși ar fi extrem de benefică și reglementarea legală a mamei purtătoare.

În ceea ce privește filiația față de mamă, **regula** este cea stabilită de art. 411 alin. (1) C. civ. care stabilește că posesia de stat conformă cu actul de naștere creează o prezumție absolută de maternitate – *nicio persoană nu poate reclama o altă filiație față de mamă decât aceea ce rezultă din actul său de naștere și posesia de stat conformă cu acesta*.

Practică judiciară

Tribunalul Cluj^[1] a respins apelul reclamantului împotriva sentinței civile nr. 6286 din 23 septembrie 2019 a Judecătoriei Cluj-Napoca, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată.

Situația în care în actul de naștere al unei persoane a fost înscrisă ca mamă o altă femeie decât aceea care l-a făcut, își are remediul în formularea unei acțiuni în justiție în contestarea filiației față de mamă, în cadrul căreia dovada adevăratei filiații se poate face prin orice mijloc de probă. (...)

Prima instanță, a concluzionat corect că în speță nu s-a săvârșit o eroare materială în actul de stare civilă a reclamantului, care să permită îndreptarea sa prin procedura art. 57-58 din Legea nr. 119/1996.

Potrivit art. 130 din Metodologia cu privire la aplicarea unitară a dispozițiilor în materie de stare civilă, aprobate prin H.G. nr. 64/2011, „(1) Rectificarea unor rubrici din actul de stare civilă presupune îndreptarea unor erori materiale comise cu ocazia înregistrărilor de stare civilă și se face prin bararea textului greșit cu o linie orizontală și înscrierea, cu cerneală roșie, deasupra, a noului text”.

^[1] Trib. Cluj, s. civ., dec. nr. 821 din 16 iulie 2020, rolui.ro.

La această procedură se poate apela atunci când s-au săvârșit erori materiale mărunte, cu privire la numele persoanelor săvârșite în actul de naștere al persoanei cu ocazia întocmirii acestuia, nu în situația în care în act este înscrisă o altă femeie decât aceea care l-a născut.

În speță, actul de naștere al reclamantului este conform cu declarația de naștere în care la rubrica „mamă” apare înscrisă (...), în vârstă de 28 de ani. Mama este identificată prin date amănunțite care aparțin cu totul altei persoane decât (...). Câtă vreme actul de naștere al reclamantului este conform cu declarația de naștere, nu se poate susține că s-a strecurat o eroare materială în cuprinsul actului de naștere, iar eroarea săvârșită, dacă a fost vorba de o eroare la acel moment, a fost asupra identității persoanei mamei, și nu o eroare materială.

Prin **excepție**, este înlăturată prezumția absolută de maternitate rezultată din posesia de stat conformă cu actele de naștere atunci când printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituie de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut.

1.6. Contestarea filiației față de tată

Acțiunea în contestarea filiației față de tată^[1] va privi pe tatăl din afara căsătoriei, în cazul tatălui din căsătorie existând acțiunea specifică a contestării filiației față de tatăl din căsătorie, prevăzută de art. 434 din Codul civil.

Practică judiciară

Judecătoria Drăgășani^[2] a **admis** o cerere de contestare filiație având în vedere că era cu neputință ca pârâtul să fie tatăl minorei a cărei filiație se contestă. Cauza a avut ca obiect contestarea filiației față de tată, formulată de mamă, ca reprezentantă a minorei. (...)

În cauză, instanța a constatat că mama a solicitat:

– contestarea filiației față de tată, întrucât este cu neputință ca pârâtul să fie tatăl minorei;

[1] A se vedea, ca model „Acțiune în contestarea filiației față de tatăl din căsătorie”, în *Ghidul practic modele de cereri pentru justițiabili în materia dreptului familiei*, p. 99, www.portal.just.ro.

[2] Jud. Drăgășani, compl. min. și fam., sent. civ. nr. 2596/2013, rol.ii.ro.

– anularea mențiunii din actul de naștere al minorei (...) în ceea ce privește rubrica „tată”, prin radierea numelui pârâtului.

În motivare s-a reținut că reclamanta s-a căsătorit cu pârâtul (...) conform actului de căsătorie înregistrat la Primăria (...). Din căsătoria reclamantei cu pârâtul au rezultat doi copii (...).

În luna martie a anului 2006, reclamanta s-a despărțit în fapt de pârât, iar din luna aprilie 2007 a intrat într-o altă relație de concubinaj.

La data de 05.03.2009, reclamanta a introdus acțiune de divorț, iar prin sent. civ. nr. 1009/2009, pronunțată de Jud. Bacău, s-a dispus: desfacerea căsătoriei prin divorț și încredințarea minorei spre creștere și educare reclamantei, cu obligarea pârâtului la plata pensie de întreținere în favoarea minorei și revenirea reclamantei la numele purtat anterior căsătoriei.

Arată reclamanta că, la momentul introducerii acțiunii de divorț, aceasta era despărțită în fapt de pârât de aproximativ 3 ani, timp în care nu a mai reluat conviețuirea cu pârâtul, având un alt domiciliu.

Minora (...) este rezultată din relația reclamantei de concubinaj.

La momentul înregistrării minorei, în registrul de naștere al Primăriei (...), la rubrica „tată” a fost trecut pârâtul, deși este cu neputință ca acesta să fie tatăl minorei.

Prezumția de paternitate nu-și găsește aplicarea în prezenta cauză, minora nefiind rezultatul din căsătoria reclamantei cu pârâtul, ci din relația acesteia de concubinaj, concubin ce s-a îngrijit de creșterea și îngrijirea minorei.

În drept, cererea este întemeiată pe dispozițiile art. 421 alin. (1) C. civ., art. 410 C. civ. și art. 114 alin. (1) C. proc. civ.

La cererea de chemare în judecată, reclamanta a atașat spre dovadă înscrisuri.

Pârâtul nu a formulat întâmpinare și nu a solicitat probe în apărare.

Instanța a încuviințat și a fost administrată proba cu înscrisuri și testimonială, fiind audiată martora propusă de reclamantă. (...) Arată martora că minora a fost crescută împreună de reclamantă și de concubin. Cunoaște că pârâtul, în prezent, se află în Italia și că reclamanta s-a căsătorit (...).

În ceea ce privește acțiunea în contestația filiației, Codul civil, în art. 421 prevede că „Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesia de stat”. În această situație, filiația se poate dovedi prin orice mijloc de probă.

Raportând norma de drept precizată la speța dedusă judecății, instanța a reținut că se poate constata fără dubiu că pârâtul nu este tatăl minorei

de mai sus, prin urmare, a fost admisă acțiunea reclamantei și, în consecință, s-a dispus și radierea numelui de familie și a prenumelui pârâtului de la rubrica „tatăl” din actul de naștere al minorei. (...)

2. Stabilirea maternității

2.1. Cadrul legal

Cadrul legal al acțiunii în stabilirea maternității îl constituie **art. 422 și art. 423 din Codul civil**.

Art. 422. Acțiunea în stabilirea maternității

În cazul în care, din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, filiația față de mamă se poate stabili printr-o acțiune în stabilirea maternității, în cadrul căreia pot fi administrate orice mijloace de probă.

Art. 423. Regimul juridic al acțiunii în stabilirea maternității

(1) Dreptul la acțiunea în stabilirea filiației față de mamă aparține copilului și se pornește, în numele acestuia, de către reprezentantul său legal.

(2) Acțiunea poate să fie pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.

(3) Acțiunea poate fi introdusă și împotriva moștenitorilor pretensei mame.

(4) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

(5) Dacă însă copilul a decedat înainte de a introduce acțiunea, moștenitorii săi pot să o introducă în termen de un an de la data decesului.

2.2. În ce condiții se poate introduce acțiune în stabilirea maternității

Acțiunea în stabilirea maternității^[1] poate fi pornită doar în cazul în care:

– din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii. Dacă certificatul constatator al nașterii nu există, fie pentru că nu a existat niciodată, fie pentru că a fost

^[1] A se vedea „Acțiune în stabilirea filiației copilului față de mamă”, în *Ghidul practic...*, op. cit., p. 86.

distrus ori pierdut ori este indisponibil din alt motiv, se poate introduce o acțiune în stabilire a maternității;

– dacă se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii.

De reținut: Dacă certificatul constatator al nașterii există și corespunde cu posesia de stat, atunci trebuie contestată maternitatea și apoi deschisă o acțiune în stabilirea maternității.

2.3. Părțile în acțiune

În acțiunea în stabilirea maternității, **reclamantul** va fi:

– copilul – cât timp acesta este minor, acțiunea se va porni de către reprezentantul său legal;

– moștenitorii acestuia, care pot introduce sau continua acțiunea introdusă de către copil.

Pârât în această acțiune va fi:

– pretinsa mamă;

– moștenitorii acesteia.

2.4. Termenul de introducere a acțiunii

Acțiunea poate fi introdusă:

– de către copil → oricând în timpul vieții acestuia;

– de către moștenitorii copilului → în termen de un an de la decesul copilului.

În conformitate cu art. 6 alin. (4) C. civ., *prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.*

1. dacă copilul este născut anterior intrării în vigoare a Codului civil, atunci, conform **Codului familiei**, acțiunea poate fi introdusă oricând în timpul vieții de către acesta;

Art. 52 C. fam.: Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă aparține numai copilului; ea poate fi pornită de reprezentantul legal, în cazul în care copilul este minor sau pus sub interdicție. Dreptul de a porni acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă nu trece asupra moștenitorilor copilului; ei pot continua acțiunea pornită de acesta. Acțiunea pentru stabilirea filiației față de mamă poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsei mame. Acțiunea nu se prescrie în timpul vieții copilului.

2. dacă copilul decedează după introducerea acțiunii, ea poate fi continuată de moștenitori;

3. dacă copilul a decedat și nu a început acțiunea, prescripția poate fi opusă moștenitorilor care vor să înceapă acțiunea în termen de un an de la deces, însă admiterea sau respingerea acestei excepții trebuie avută în vedere de judecător, în funcție de speța în cauză.

Practică judiciară

Minora s-a născut la data de 16.01.2009, în Italia, având filiația stabilită numai față de tată, conform certificatului de naștere.

Din analiza dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, se reține că stabilirea filiației este supusă dispozițiilor legale în vigoare la data nașterii copilului a cărei filiație se solicită a fi constatată, astfel încât prezenta cauză urmează a fi soluționată raportat la dispozițiile Codului familiei.

Potrivit art. 47 C. fam., „filiația față de mamă rezultă din faptul nașterii. Ea se dovedește prin certificatul constatator al nașterii”.

Conform art. 50 C. fam., „în cazul în care, din orice împrejurări, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii, ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, dovada filiației se poate face în fața instanței de judecătorești prin orice mijloc de probă”.

De asemenea, potrivit art. 8 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, copilul are dreptul la stabilirea și păstrarea identității sale.

Instanța reține din actele medicale eliberate de Spitalul (...) Italia, că minora s-a născut la data de 16.01.2009.

Prin răspunsurile date la interogatoriul administrat de instanță, în ședința publică din data de 10.12.2014, pârâta a recunoscut maternitatea minorei și a fost de acord cu înscrierea numelui și prenumelui său în actul de naștere al minorei, la rubrica „mamă”.

Din declarația martorului audiat în cauză rezultă că părțile au avut o relație de concubinaj și au locuit în Italia, relație din care a rezultat minora. Același martor a declarat că, de la naștere, minora a rămas în grija mamei și, în același an, mama împreună cu minora au venit în România, unde locuiesc în prezent, iar tatăl minorei a rămas în Italia.

Față de aceste considerente, instanța, având în vedere ocrotirea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale minorei și respectul față de viața de familie, care cere ca realitatea biologică și socială să prevaleze în statutul civil al persoanei, în temeiul art. 50 C. fam., a admis acțiunea

civilă formulată și a constatat că pârâta este mama minorei, născută la data de 16.01.2009, în Italia, și a dispus înscrierea numelui și prenumelui acesteia în actul de naștere al minorei la rubrica „mamă”.

În baza art. 101 C. civ., la rămânerea definitivă a prezentei sentințe, un exemplar se va comunica Serviciului Public Comunitar de Evidență a Persoanelor din cadrul Consiliului Local al orașului, în vederea înscrierii mențiunii corespunzătoare în actul de naștere al minorei^[1].

3. Stabilirea paternității față de tatăl din afara căsătoriei

3.1. Cadrul legal

Cadrul legal al acțiunii în constatarea paternității față de tatăl din afara căsătoriei^[2] îl constituie **art. 424-428 din Codul civil**.

Art. 424. Stabilirea paternității prin hotărâre judecătorească

Dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

↳ această acțiune poate fi introdusă doar dacă există un refuz al tatălui din afara căsătoriei de a recunoaște copilul.

Dacă nu există un astfel de refuz, acțiunea în stabilirea paternității va fi **respinsă** ca neîntemeiată^[3].

Practică judiciară

Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată pe rolul Judecătoriei (...), reclamanta a solicitat, în contradictoriu cu pârâtul, să i se aprobe cererea de schimbare a numelui celor trei copii ai săi pe numele actual de căsătorie al soțului său, dorind să fie înfiați. (...)

În fapt, la data de 03.08.2006, 01.09.2009 și 24.06.2014 s-au născut minorii, fiindu-le stabilită filiația doar față de mamă, respectiv față de reclamantă, astfel cum rezultă din certificatele de naștere aflate la dosar (...)

La data de 31.01.2019, reclamanta s-a căsătorit cu pârâtul (...)

În drept, conform art. 408 alin. (3) C. civ., filiația față de tatăl din afara căsătoriei se stabilește prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească.

[1] Jud. Reșița, s. civ. și pen., sent. nr. 6 din 7 ianuarie 2015, rol.ii.ro.

[2] A se vedea „Acțiune în stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei”, în *Ghidul practic...*, op. cit., p. 90.

[3] Jud. Constanța, s. civ., sent. civ. nr. 534 din 22 ianuarie 2020, rol.ii.ro.

rească, după caz. De asemenea, potrivit art. 424 C. civ., dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

Dispozițiile legale anterioare stabilesc, așadar, regula subsidiarității stabilirii paternității copilului pe cale judecătorească, această din urmă cale fiind deschisă exclusiv în ipoteza în care tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil.

În cauza dedusă judecății, instanța a constatat că pârâtul a solicitat admiterea acțiunii, achiesând la susținerile părții adverse. Instanța a reținut că, potrivit art. 416 alin. (1) C. civ., recunoașterea poate fi făcută prin declarație la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament, precum și că, în cauză, nu este îndeplinită condiția existenței refuzului tatălui de a-l recunoaște pe copil, astfel încât să se recurgă la intervenția organului judiciar.

Din cauza neîndeplinirii condiției subsidiarității, instanța a stabilit că cererea formulată este neîntemeiată.

3.2. Părțile în acțiune

Art. 425. Acțiunea în stabilirea paternității

(1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal.

(2) Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.

(3) Acțiunea în stabilirea paternității poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsului tată.

Reclamant în acțiunea în stabilirea paternității poate fi:

- copilul – prin mama sa ori prin reprezentantul legal;
- moștenitorii copilului.

Pârât în acțiune poate fi:

- pretinsul tată;
- moștenitorii pretinsului tată.

3.3. Termenul în care poate fi introdusă acțiunea

Acțiunea în stabilirea paternității poate fi introdusă:

- oricând în timpul vieții copilului;